

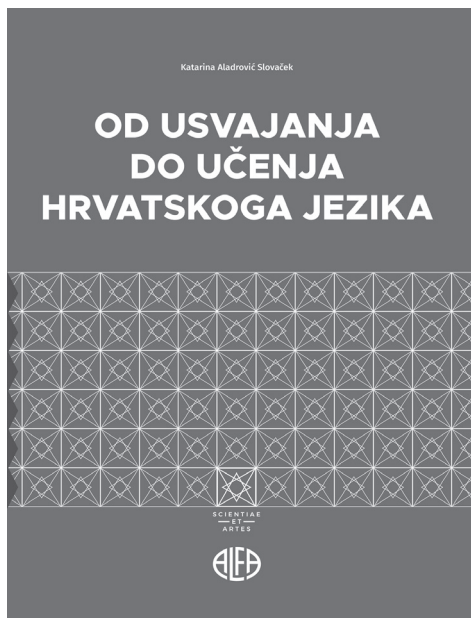
OSVRTI

NOVI ZNANSTVENI PRINOS RAZUMIJEVANJU JEZIČNOGA OBRAZOVANJA MLADIH GOVORNIKA HRVATSKOGA JEZIKA

Katarina Aladrović Slovaček, *Od usvajanja do učenja hrvatskoga jezika*, Alfa, Zagreb, 2019.

Naslovom se knjiga predstavlja kao štivo koje donosi temu ovladavanja hrvatskim jezikom. Složen proces pojedinčeva ovladavanja jezikom – preokupacija mislilaca otkad je svijeta i vijeka – do danas je dobro opisan, no još uvijek ne i do kraja protumačen. Istraživanja na tom intrigantnom području, napose kada je riječ o relativno maloljudnim jezicima kao što je i hrvatski, potrebna su kako bi se u potpunosti rasvijetlile i spoznale zakonitosti usvajanja i učenja jezika – dvaju procesa ovladavanja jezikom koji se u životu današnjih govornika isprepleću i u završnici čine pojedinca kompetentnim korisnikom jezične komunikacije oblikovane govorom, ali i pismom. Upravo je izgrađivanje govornikove komunikacijske i jezikoslovne kompetencije u uporabi hrvatskoga jezika jedan od temeljnih ciljeva školske naobrazbe odnosno nastavnoga predmeta Hrvatski jezik. Postižu li naše osnovne škole taj cilj, odnosno s kojom razinom komunikacijske i jezikoslovne kompetencije u uporabi hrvatskoga jezika učenici izlaze iz osnovne škole, pitanje je koje pokreće autoričino promišljanje o temi i istraživanje. No osim tog pitanja, još je jedno pitanje u središtu autoričina zanimanja, ne manje važno – smatraju li učenici nastavu iz Hrvatskoga jezika zanimljivom i vole li taj nastavni predmet.

Put kojim knjiga vodi čitatelja do odgovora na spomenuta pitanja polazi od šireg zahvaćanja u temu dječjega ovladavanja je-

zikom – od teorijskih modela usvajanja jezika i pregleda razvoja jezičnih djelatnosti (slušanja, govorenja, čitanja i pisanja), pa do prikaza tijeka dječjega jezičnoga razvoja u ranoj i predškolskoj dobi te razvoja komunikacijske i jezikoslovne kompetencije djeteta školske dobi. Potom se pozornost čitatelja usmjerava na razmišljanje o izvanjezičnim čimbenicima usvajanja i učenja jezika, poglavito o školskoj okolini – udžbeniku, učitelju, metodama poučavanja te jezičnoj igri kao načinu učenja koji je imanentan djetetu školske dobi. Naposljetku, čitatelju se predstavlja opsežno istraživanje komunikacijske i jezikoslovne kompetencije učenika osnovne škole te njihovih mišljenja o nastavnom predmetu Hrvatski jezik, a koje je autorica provela među učenicima drugoga, trećega, četvrtoga, petoga i šestoga razreda širom Republike Hrvatske.

Istraživanje je donijelo nekoliko vrijednih i zanimljivih činjenica. Pokazalo je kako

su hrvatski osnovnoškolci znatno bolji u poznavanju jezičnih zakonitosti i pravila negoli u primjeni tih istih zakonitosti i pravila u komunikacijskoj praksi. Odnosno, da poučavanje u hrvatskim osnovnim školama potiče razvoj jezikoslovne kompetencije učenika na štetu razvoja njihove pragmatičke, komunikacijske kompetencije. Te spoznaje čitatelje usmjeravaju na promišljanje, uvijek iznova, o svrsi školskoga poučavanja hrvatskoga standardnoga jezika, ali donose i objašnjenje često slabije uspješnosti naših učenika u međunarodnim istraživanjima (npr. PISA i PIRLS) čitateljske i drugih pragmatičkih jezičnih kompetencija. Osim toga, spomenuti rezultat ukazuje i na potrebu mijenjanja školske obrazovne prakse te opravdava novi predmetni kurikulum koji stavlja naglasak na razvijanje učničkih komunikacijskih kompetencija u slušanju, govorenju, čitanju i pisanju.

Pokazalo se također, vrlo zanimljivo, da nešto višu razinu obiju jezičnih kompetencija imaju učenici iz kajkavski i čakavski govorećih područja Hrvatske, u odnosu na učenike iz štokavski govorećih sredina. Ti su pokazatelji itekako zanimljivi i poticajni za daljnje istraživanje malo istraženoga, a čini se važnoga, međudnosa hrvatskih narječja i standardnoga hrvatskog jezika u kontekstu

njegova poučavanja u osnovnoj školi. Tako i ova knjiga ukazuje na potrebu znatnijega služenja jezičnim bogatstvom s kojim dijete dolazi u školu – njegova zavičajnoga govora, što je u hrvatskoj metodičkoj praksi davno uočeno, no dosad slabo istraženo.

Osim toga, knjiga objavljuje i istraživanjem dokazanu lijepu i ohrabrujuću spoznaju kako je učenicima do šestog razreda draga nastava iz hrvatskoga jezika. Vole ju skoro najviše – odmah nakon tjelesnoga odgoja. Vraća nas taj učnički osjećaj na danas često zaboravljenu mudrost o njegovanju zdrava duha u zdravu tijelu.

Svime spomenutim ova će knjiga svojim čitateljima – a bit će potrebna i vrijedna studentima, učiteljima, nastavnicima, profesorima i stvarateljima obrazovne politike – donijeti dobar uvid u dječje jezično zrenje te u mogućnosti blagotvornog poticanja toga zrenja. Otkrit će i neke procjepe školskoga jezičnoga odgoja i obrazovanja, no donijet će i vrijedne spoznaje o mogućnostima njihova premošćivanja kreativnom i poticajnom nastavom u igri i u radosti učenja. Itekako je hrvatskoj jezikoslovnoj literaturi potrebno takvo štivo.

Jelena Vignjević

JEZIK JE NOSITELJ IDENTITETA

Navedenom je naslovnom rečenicom šestorujanski broj Glasa Koncila (nad)naslovio svoju dvostraničnu rubriku Mladi mladima, a u povodu Međunarodnog dana pismenosti i Europskog dana jezika koji se obilježavaju 8. odnosno 26. rujna. (Jezik je nositelj identiteta, Glas Koncila, god. 59., br. 2411., str. 18. – 19.)

Uvodno se naglašava da je „bogatstvo materinskog jezika neprocijenjivo“ jer „unatoč tuđicama koje se iz dana u dan pojavljuju u našem svakodnevnom govoru, ključno je prepoznati ulogu koju ima hrvatski jezik u našem životu i koju je imao tijekom našeg odrastanja“. Budući da tuđice i novotvorenice, pretežno one iz engleskoga govornog područja, najlakše i najbrže prodiru u hrvatski jezični korpus preko mladih govor-